

Żuławy

z Wiedzą o Społeczeństwie

Wiadomości Historyczne

Nr 5 WRZESIEŃ/PAŹDZIERNIK 2010 291 (LIII) indeks 381160 CENA 16,50 ZŁ (VAT 0%)

CZASOPISMO DLA NAUCZYCIELI

*O*czym mówi
**mundur
wojskowy?**

Sarmata
*w podróży
służbowej*

82040301010005

ISSN 0511-9162

10

9 770511 916008

Miejska
gra fabularna

- plansze dydaktyczne
- książki
- mapy
- płyty CD
- filmy edukacyjne

twoje
pomoc
dydaktyczne

na www.twojelekcje.pl

nr 5
wrzesień/październik 2010
291 (LIII) indeks 381160
nakład 3000 egz.

Czasopisma
Pedagogiczne

CENA zł 16,50 (VAT 0%)

Komitet redakcyjny

Andrzej Chwalba, Krystyna Dyba, Wit Górczyński,
Anna Kardaszewicz, Zofia Kozłowska, Stanisław
Lenard, Barbara Jakubowska, Jerzy Maternicki
(przewodniczący), Krzysztof Mikulski, Karol Modze-
lewski, Adam Suchoński, Tomasz Szarota, Janusz
Tazbir, Wojciech Wrzesiński, Stanisław Zajęc,
Alojzy Zielecki

Redakcja Radosław Biskup – Toruń–Warszawa,
Grzegorz Chomiczy – Kraków, Ewa Chorąży
– Katowice, Danuta Konieczka-Śliwińska – Poznań,
Anna Paner – Gdańsk, Stanisław Roszak – Toruń
(redaktor naczelny), Ireneusz Wywiół – Warszawa
(sekretarz redakcji, zastępca redaktora naczelnego)

Adres redakcji

01–194 Warszawa, ul. Młynarska 8/12,
tel. 22 244 84 73, faks 22 244 84 76
historia@raabe.com.pl

Wydawca

Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza Sp. z o.o.
ul. Młynarska 8/12, 01–194 Warszawa
tel. 22 244 84 00, faks 22 244 84 20
e-mail: raabe@raabe.com.pl
www.raabe.com.pl
NIP: 526-13-49-514
REGON: 011864960

Zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st.
Warszawy w Warszawie
XII Wydział Gospodarczy KRS
KRS 0000118704
Wysokość Kapitału Zakładowego: 50.000 PLN

Prezes zarządu

Michał Włodarczyk

Dyrektor wydawniczy

Józef Szewczyk, tel. 22 244 84 70
j.szewczyk@raabe.com.pl

Dział obsługi klienta

tel. 22 244 84 11
prenumerata@raabe.com.pl

Dyrektor marketingu

Anna Gryczewska
a.gryczewska@raabe.com.pl

Kolportaż

Anna Niepiekło,
tel. 22 244 84 78, faks 22 244 84 76
a.niepieklo@raabe.com.pl

Reklama

Andrzej Idziak, tel. 22 244 84 77,
faks 22 244 84 76, kom. 692 277 761
reklama@raabe.com.pl

Skład i tkanie

Vega design

Druk i oprawa

Pabianickie Zakłady Graficzne SA,
95–200 Pabianice, ul. P. Skargi 40/42

Redakcja nie zwraca nadesłanych materiałów,
zastrzega sobie prawo formalnych zmian w treści artykułów
i nie odpowiada za treść płatnych reklam.

Wiadomości Historyczne

CZASOPISMO DLA NAUCZYCIELI

SPIS TREŚCI

RELACJE – DYSKUSJE – KONFRONTACJE

- 5 Ks. Andrzej Starczewski** ■ Gotyckie zabytki sakralne
w gminie Miłoradz na Żuławach
- 12 Tomasz Żuroch-Piechowski** ■ Miasto nie całkiem
wolne. Gdańsk w latach 1920–1939

Z ZAGADNIENI DYDAKTYCZNYCH

- 26 Marcin Owiński** ■ Edukacja..., czyli „co wy właściwie
robicie w tym Muzeum?”
- 32 Robert Szuchta** ■ Tematyka Holocaustu w najnowszych
gimnazjalnych podręcznikach do nauczania WOS
(stan na kwiecień 2010 r.) cz. 2

FORUM EDUKACYJNE

- 26 Julia Możdżeń** ■ Miejska gra fabularna – sposób na
interaktywną edukację regionalną

Z PÓŁKI HISTORYCZNEJ

- 40 Adam Kucharski** ■ Sarmata w podróży służbowej,
a więc...

WZBOGACAMY LEKCJE HISTORII

- 51 Aleksander Smoliński** ■ Jak powstał i o czym mówi
wojskowy mundur?

Okładka, duże zdjęcie: Trębacz i oficer Pułku 8 Ułanów Wojska Polskiego Księstwa
Warszawskiego w ubiorach wielkich, czyli paradnych – 1810 r. Źródło: M. Orłow-
ska-Gabryś, *Jazda Księstwa Warszawskiego. Oficerowie i trębacze. Pułki 1–10*, Warsza-
wa 1979; małe zdjęcie: Młotowy Wielkie – widok na wschodnią ścianę kościoła
i zakrystii (fot. A. Starczewski)

Zapraszamy na Żuławy

Żyzne tereny ujścia Wisły tworzące deltę już od średniowiecza były magnesem dla osadników. Warunki naturalne, trudne i wymagające, sprzyjały powstaniu specyficznej kultury materialnej. Szkoda, że mniej niż dawnych osadników przyciągają dziś turystów ziemne wały, kanały i wiatraki, czy elementy zabudowy typu „olęderskiego”, przypominające w nazwach o pochodzeniu historycznych właścicieli.

Wyrazem rozwoju kultury duchowej tego regionu pozostają natomiast gotyckie budowle sakralne. Podróżując z Tczewa do Malborka warto podążać szlakiem średniowiecznych kościołów parafialnych, by odkrywać dziedzictwo Żuław.

Z Żuław udajemy się na chwilę do średniowiecznego Torunia. Autorzy miejskiej gry fabularnej zachęcają do niezwyklej lekcji – zabawy: „Wyobraź sobie, że miasto to plansza do gry. Miasto to labirynt. Patrz uważnie, a odkryjesz tajemnicę...”

Na półce historycznej znalazła się dzisiaj „Intrata księcia Radziwiłła do Rzymu”. Książka opisuje poselstwo do stolicy chrześcijaństwa podkanclerzego i hetmana polnego litewskiego Michała Kazimierza Radziwiłła. Podróż z lat 1679-1680, choć zakończona w dramatycznych okolicznościach już przez współczesnych została zauważona z uwagi na sarmacki przepych. Warto sięgnąć do książki, nie tylko dla wielkiego rozmachu wyprawy i dramatycznych wątków. Z pewnością opis uroczystego wjazdu wzbogaca lekcję o kulturze i sztuce epoki baroku. Lektura dostarcza jednak przede wszystkim niepowtarzalnej okazji do analizy źródeł pisanych i ikonograficznych. Inspiracją do rozważań na temat misji dyplomatycznej i samego „sarmackiego tryumfu” jest monumentalny obraz z wilanowskiego muzeum.

Stanisław Roszak